

## PREEK OVER ZONDAG 2.

- Schildwolde, 9 november 2014
- Kees van Dusseldorp

Liturgie:

Votum en groet

Ps.119:64,65,66

Gebed

Lezen: HC zondag 2

Mat.5:17-48

Gz.178

Preek

Ps.19:3,4,5,6

Geloofsbelijdenis

Gz.140:3

Gebed

Collecte

Ps.150:1,2 [Wiekslag 5-8]

Zegen

**Kijk eens wat vaker in de spiegel van de wet.**

- **Dan ontdek je God als wetgever**
- **Dan ontdek je Christus als wetgeleerde**
- **Dan ontdek je de Heilige Geest als wetsleraar**

Gemeente van Jezus Christus.

“Je bent fout bezig.” Stel dat iemand dat tegen je zegt. Je mentor bijvoorbeeld. Hij zegt dat jij je aanstelt, of dat je een tijdje je smartphone moet inleveren, of dat je met verkeerde vrienden omgaat. “Je bent fout bezig.” Mag ik je een paar mogelijke reacties voorhouden? Dan kun je kiezen... Nummer één hoort het niet eens. Ze is zo vol met haar eigen gedachten, dat ze gedachtenloos het lokaal uit zou lopen als de mentor haar niet zou tegenhouden. Nummer twee denkt: dat kan niet waar zijn, ik zal het wel niet helemaal goed begrepen hebben. Hij zal er wel iets anders mee bedoelen. Gebeurt wel eens vaker. Nummer drie gaat de discussie aan en zegt: Meneer, ik snap wat u bedoelt, maar er zit toch ook nog een andere kant aan. Nummer vier wordt boos en begint te schelden en verlaat met een kwade kop de school. Nummer vijf zegt: Meneer, u hebt gelijk, ik zal het doen. Maar hij trekt zich er vervolgens niets van aan en gaat zijn eigen gang. Nummer zes vraagt waarom de mentor dit zegt, wat ziet hij dan? En nummer zeven zegt: u hebt gelijk, meneer, dank u wel, ik zal mijn gedrag aanpassen.

“Je bent fout bezig.” Dat is geen leuke boodschap. Hoe reageer je? Je kunt kiezen. En zeg nu niet dat je natuurlijk een nummer zes of nummer zeven bent. Mensen horen liever geen vervelende berichten of kritische opmerkingen. Je voelt je afgewezen. Of gedwongen om iets te veranderen. En dat gaat niet zo gemakkelijk.

Dit gevaar dreigt ook in de kerk. Ieder mens is geneigd om alleen dat te horen, waar je het mee eens bent. Dat bevestigt je in de mening die je toch al had. Het versterkt je eigenwaarde. Maar er wordt in de kerk ook wel eens iets gezegd, wat je niet leuk vindt. In de kerk wordt gevraagd dat je ook omgaat met mensen die je helemaal niet liggen. Dat je ook luistert naar woorden die je niet passen. Dat je nadenkt over vragen die je liever laat liggen. Waarom wordt dat in de kerk gevraagd? Omdat hier de Heer zijn Woord laat horen. God is geen product van wat wij willen en verlangen. Hij is zelf Iemand met een wil en een verlangen. Een rechtvaardige wil en een liefdevol verlangen. God laat zich niet aanpassen aan wat wij van Hem denken. Wij doen er verstandig aan ons aan te passen aan wat Hij zegt. Als je uit de Bijbel alleen aanneemt wat je aanspreekt, dan maak je je eigen God. En raak je de HEER kwijt.

In zondag 2 van de catechismus wordt een stuk van de bijbelse leer samengevat dat niet leuk is om te horen. Het gaat over onze ellende. De ellende in de wereld. De persoonlijke ellende in een mensenleven. De bijbel leert ons dat al die ellende teruggaat op het feit dat mensen zondaren zijn. Alle mensen, ook jij en ik. Wij zijn mede-verantwoordelijk voor al die ellende. Ik wil je aandacht vragen voor een scherpe vraag: Ken jij je ellende? Laten we luisteren naar de bas van het evangelie: dat ik een zondaars-natuur heb. Laten we kijken in een onthullende spiegel: de wet van God die ons aanklaagt. Het lijkt niet leuk om daarbij stil te staan. Het is wel nuttig. Omdat God het zegt. En het is nodig. Omdat je weten moet wat het probleem is, om het op te kunnen ruimen. Laat ook dit gedeelte van de boodschap van Gods Woord binnenkomen. Om het ware geluk te vinden.

**Kijk eens wat vaker in de spiegel van de wet.**

- 1. Dan ontdek je God als wetgever (v/a 3).**
- 2. Dan ontdek je Christus als wetgeleerde (v/a 4).**
- 3. Dan ontdek je de Heilige Geest als wetsleraar (v/a 5).**

## 1. In de spiegel van de wet ontdek je God als wetgever.

Het is stil. Doodstil. Het is donker. Aardedonker. Het is alsof de tijd stilstaat. Dat klopt inderdaad. Want er is nog geen tijd. Er zijn geen dagen die je kunt tellen. Er is geen zon die de jaren en seizoenen markeert. Woest en doods was de aarde. Duisternis lag over de oervloed. Maar hoor! Iemand roept! Een stem breekt door. Van buiten de aarde. God spreekt het eerste woord. 'Er moet licht komen.' En het volgende woord: 'Er moet een hemel komen. Er moet droog land te voorschijn komen. Op aarde moet jong groen ontkiemen. Er moeten lichten aan de hemel komen. Levende wezens. In het water. Langs de hemel. Op aarde in alle soorten. En dan: Laten wij mensen maken.'

De stem van de Schepper komt van buiten onze horizon. Niet wij hebben God bedacht. Maar God heeft ons bedacht. Sommige mensen vormen zich een God naar hun eigen beeld. De bijbel zegt dat God zich mensen schiep naar Zijn beeld. De stem van de Schepper komt van buiten onze horizon. Wij horen die stem altijd binnen onze horizon. Hij werkt in onze wereld. Hij roept in ons leven. Maar God is niet opgesloten in onze wereld en in ons leven. De erkenning daarvan kost ons soms moeite. Wij ervaren alleen wat er binnen onze horizon gebeurt. Maar het besef dat Gods stem van daarbuiten komt, heeft grote gevolgen voor je weg door het leven en voor je kijk op de wereld.

Hoor, de Heer spreekt. Zijn Woord is creatief: Het heeft scheppende kracht. Scheppen is veel meer dan maken, zoals een schilderij meer is dan een paar verfstreken op een doek. Wat gemaakt is, heeft betekenis en krijgt een plaats. Het licht krijgt een functie. De hemel maakt scheiding. Het jong groen gaat zich ontwikkelen. De hemellichten markeren de tijd. Vogels, vissen en levende wezens krijgen ieder een eigen aard en vullen de aarde. De Schepper is ook de wetgever. Hij wijst ieder schepsel zijn plaats en zijn functie, zijn mogelijkheden en zijn doel. In de schepping liggen wetten, die niemand kan negeren. De wet van de zwaartekracht. De wet van behoud van energie. Op allerlei terreinen. Natuurkunde en wiskunde, biologie, scheikunde en aardrijkskunde. In al die vakken ben je bezig met de wetten die de Schepper in de wereld heeft gelegd. Zelfs bij geschiedenis, economie en sociale wetenschappen. Je bent bezig met de regelmatigheden die je ontdekt. Relaties die je ziet. Wetten van de Schepper.

Geldt dat ook voor de mens? Zijn wij gebonden aan de wetten van de Schepper? Jazeker. In sommige opzichten wel. Het menselijk lichaam heeft z'n beperkingen. Wereldrecords atletiek worden steeds verbroken. Maar er zijn grenzen. In andere opzichten heeft de mens vrije keuze. God plaatst ieder in het netwerk van gezin en familie en vraagt daarin om trouw en dienstbaarheid. Maar niet ieder vult dat goed in. Met veel verdriet tot gevolg. God heeft het huwelijk ingesteld, vraagt om eerlijkheid, respect en liefde. God geeft de gebruiksaanwijzing bij zijn schepping. Maar niet ieder luistert. Velen denken het zelf beter te weten. De schade is enorm. Een mens lijkt in vele opzichten vrij te kunnen kiezen. Vaak negeert de mens het recht van de Schepper en kiest tegen de wetgever. Doodslag, egoïsme, haat, ontrouw, leugen, onrecht en geweld. In de mensenwereld is het overduidelijk. Maar ook in je eigen leven kun je het ontdekken.

Hoor! Iemand roept opnieuw! Een stem breekt door de eigenzinnigheid heen. 'Mens, waar ben je? Bekeer je. Laat je verzoenen. Komt tot Mij.' Opnieuw een stem van buiten onze zelfgekozen duisternis. De stem van buiten ons beeldscherm. De stem die weglopers terugroept van de weg naar de dood naar de weg ten leven. Het is de stem van Gods

genade. Want de Heer legt zich niet neer bij onze onttrekking. God laat zich niet wegsturen door eigenwijze mensen. Hij roept ons op te luisteren naar zijn aanwijzingen. Laten we dankbaar zijn. Dat Hij van buiten onze horizon roept.

Ook hier geldt: Gods roep geeft richting. God sluit een verbond. Er komen wetten bij. Nieuwe wetten. Niet noodzakelijk vanwege de schepping, maar vanwege de zonde. 'Ver-  
eer naast Mij geen andere goden. Pleeg geen moord, pleeg geen echtbreuk, steel niet.'  
Deze wetten vormen het goede spoor van Gods verbond. Wie deze wetten respecteert,  
ontspoort niet. Heilzame woorden van God om het leven te dienen en de mens alsnog tot  
bestemming te brengen. Het is die wet, die ten volle is gehandhaafd door Jezus Christus.  
'Zolang de wereld bstaat, blijft elke jota, elke tittel in de wet van kracht.' 'Wees volmaakt,  
zoals jullie hemelse Vader volmaakt is.' Gods wet is de deur naar het Koninkrijk.

Wie de wet bestudeert, luistert naar de stem van de Schepper. Wie de wet hoort, hoort  
Gods liefdevolle roeping op zich afkomen. Er staat iemand achter die Wet. Het is maar  
niet een schriftelijk document. Het zijn wijze woorden die door Iemand gesproken zijn.  
In de spiegel van de wet ontdek je God als wetgever. Wie de wet overtreedt, die over-  
treedt maar een niet een regeltje. Die zegt doe tegen de Schepper en verbreekt het ver-  
bond van Gods genade. Daar ligt exact ons probleem. Daar ligt het hart van onze ellende.

Onze maatschappij spreekt nog van zonden. Misdaden tegen de menselijkheid. Volke-  
renmoord. Mishandeling van kinderen. Seksueel misbruik van vrouwen of mannen. Dis-  
criminatie van geardheid of huidskleur. Uitbuiting van de zwakken. Fraude en chanta-  
ge. Vervuiling van het milieu. Misbruik van kernenergie. Het heet ook in onze samenle-  
ving nog zonde. Het wordt niet geaccepteerd. Terecht. Want mens en natuur raken be-  
schadigd. Soms onherstelbaar. Er gebeurt veel van zulk onrecht. Meer dan wij denken.  
Dichterbij dan wij vermoeden. Kwajijker dan ons lief is. Het grijpt diep in.

Dat is echter nog niet ons grootste probleem. Dat zie je in de spiegel van de wet. Aan alle  
zonden zit een geestelijke kant. Het zijn beledigingen van de Wetgever. Het is verraad  
aan God. Onrecht aan mensen is onrecht aan God. Je verspeelt zijn toezeggingen. Dat is  
ons grootste probleem. Daar is het ook begonnen De wortel van onze ellende ligt in de  
breuk met God. We zelf hebben de deur naar Gods koninkrijk dichtgegooid.

In de spiegel van de wet ontdek je God als wetgever. Zijn wetten raken ons dagelijks be-  
staan. Overal heb je met Hem te maken. Altijd hebben je daden gevolgen voor je verhou-  
ding tot Hem. Dit is onze ellende. Dat wij steeds de band met de Schepper doorsnijden.  
Dat is niet leuk om te horen. Het probleem ligt bij mijzelf. Ik kan de aansprakelijkheid  
niet wegschuiven. God stelt wetten. Zijn stem klinkt van buiten mijn horizon. Daarom  
kan Hij zeggen wat het probleem van mijn leven is.

## **2. In de spiegel van de wet ontdek je Christus als wetgeleerde.**

Een spiegel liegt niet, zegt men. Dat is niet helemaal waar. Er bestaan ook lachspiegels of  
gekleurde spiegels die de werkelijkheid vertekenen. Maar inderdaad, de meeste spiegels  
zijn bedoeld om de werkelijkheid te laten zien. In een spiegel zie je jezelf zoals je echt  
bent. Inclusief de rimpels in je gezicht, de puisten op je wang, de wallen onder je ogen en  
de grijze haren op je hoofd. Je ziet niet alleen de mooie kanten.

Ook in de spiegel van Gods wet zie je jezelf zoals je echt bent. Maar dan niet de buitenkant, maar de binnenkant van jezelf. In die spiegel ontdek je dat de oorzaak van alle ellende bij jezelf ligt. Want je voldoet niet aan de wet. Je bent in overtreding. Ongehoorzaam aan de wetgever. Dat is een ontdekkende en confronterende conclusie.

Toch is het niet de bedoeling dat je door deze conclusie verpletterd raakt. Want als je goed in die spiegel van Gods wet kijkt, zie je ook iets ander. Je staat namelijk niet alleen voor de spiegel. Je Heer Jezus Christus staat naast je. Zonder vlek of rimpel. Christus, die de wet volledig heeft gehouden. Christus, die de vloek van de wet heeft gedragen. Christus die de straf op je zonden heeft betaald. Christus, van wie je het eigendom bent. Hij die van je houdt. Hij is degene, die mij bij de hand pakt en dan de spiegel schoonveegt, zodat ik des te scherper kunt zien. Want ik moet mezelf leren kennen om hem te zien. Hij is als de gids die je bij de hand pakt en je in het ravijn naar beneden laat kijken, de duizelingwekkende diepte waaruit Hij je gered heeft. Want het is goed om te weten hoe de situatie er met mij voor stond. Christus staat naast je, die als geen ander weet wat Gods wet inhoudt. De wetgeleerde bij uitstek. Hij wijst je in de spiegel aan waar het bij je aan mankeert. 'Wat vraagt God in zijn wet? Dat leert *Christus* ons...'

Weet u wat nu het risico is? Dat je niet meer goed meekijkt. Hij is er toch bij? Mijn Heer en Heiland? Dan hoef ik toch ook niet meer al die ellende op te rakelen? Dan is het toch overbodig om me nog met m'n zonden bezig te houden? Als de Heer de wet voor mij heeft volbracht, dan is dat een gepasseerd station. Waarom zou ik het mezelf moeilijk maken en allerlei negatieve gedachten toelaten? Dit is een reactie die opkomt uit ons eigen hart. Een smoes om niet te hoeven kijken. Om het jezelf niet te moeilijk te maken.

Maar je vergist je. Christus heeft Gods wet niet terzijde gesteld. Christus heeft Gods wet niet van haar kracht beroofd. Integendeel. Door Christus komt de wet juist op volle spanning gebracht. Als de grote wetgeleerde heeft Hij ons heel erg duidelijk gemaakt, waar het in Gods wet om gaat. We horen dat in de bergrede. 'Ik ben niet gekomen om de wet af te schaffen. God vraagt dat u volmaakt bent.' Daarom scherpt Jezus de geboden aan. 'Pleeg geen moord. Maar wie in woede tegen zijn naaste tekeergaat, zal zich daarvoor al voor Gods gerecht moeten verantwoorden.' 'U houdt aan om maximaal oog om oog en tand om tand te vergoeden. Ik zeg jullie je niet te verzetten tegen wie je kwaad doet.' Er wordt hier niets aan de kant gezet of verzacht. Christus weet hoe scherp de wet is. Heel zijn onderwijs is confronterend. Waarom? Omdat Christus het nodig vindt, dat wij niet aan de buitenkant van ons leven blijven steken, waar alles misschien netjes eruit ziet, als een goed gestuucte muur. Ons hart moet open, zodat God daar binnenin kan genezen en zuiveren. Daarvoor moet eerst duidelijk worden hoe het met ons hart gesteld is. Christus, de grote wetgeleerde stelt ons met des te meer scherpste voor Gods wet.

Niet alleen in zijn onderwijs, maar meer nog in zijn levensloop heeft Christus duidelijk gemaakt hoeveel kracht de zonde heeft. Hij die niets verkeerd heeft gedaan, maar volmaakt was, Hij wordt door de mensen afgewezen. Als een kwaadaardig gezwel verwijderd uit de mensenwereld. Dat bewijst dat zonde inderdaad ten diepste afwijzing van God zelf is. Dat maakt ook duidelijk, wat er gebeuren moet om aan de wet te voldoen. De vloek van de wet treft Christus en Hij sterft. Niemand kan op grond van Christus's werk achteloos over Gods wet spreken. Niemand kan zeggen dat we met Gods wet eigenlijk weinig meer nodig hebben, omdat wij uit Gods genade leven. De wet veroordeelt ons. Dat oordeel is totaal. Het gaat zo diep dat Hij met zijn bloed betalen moest. Draai je ge-

zicht niet weg van Golgotha. Waarom niet? Omdat in Zijn kruis je leven en je vrijspraak ligt. Wie zich niet steeds naar dat kruis laat terugbrengen, die speelt met zijn geluk. In Christus komt de wet op volle spanning.

Christus de wetgeleerde, maakt ons duidelijk wat God van ons vraagt. Totale liefde wordt gevraagd jegens God en naaste. Liefhebben met heel je hart, ziel, verstand en kracht. Jezus heeft ons verteld wat het betekent. Jezus heeft ons getoond wat het inhoudt. Hij, die Gods wet tot in z'n diepste kern kent, neemt ons bij de hand. Hij laat mij in de spiegel kijken van Gods wet. Ik hoef dat niet alleen te doen. Mijn Heiland staat naast mij. Hij die mijn zonden op zich genomen heeft. Waarom moet ik toch steeds scherp blijven zien hoeveel ik tekort schiet? Om te beseffen waar ik zelf sta. Zodat ik m'n neus niet in de lucht steek en me verhef boven andere zondaren. En omdat ik steeds opnieuw bij Christus zal schuilen. Bij Hem ontvang ik het leven. Ik moet in het ravijn naar beneden kijken, om steeds meer te voelen dat Hij alleen mij vasthoudt. Ik moet in die ontdekkende spiegel kijken, om te schuilen in de liefde van Christus die naast mij staat. De enige wetgeleerde, die de wet vervuld heeft en mij van de vloek van de wet verlost heeft.

### **3. In de spiegel van de wet ontdek je de Heilige Geest als wetsleraar.**

De bijbelse leer heeft prachtige en bemoedigende uitspraken. De bijbelse leer kent ook moeilijke en minder leuke uitspraken. Eén van de grootste struikelblokken is wel, wat hier in zondag 2 wordt gezegd: 'Naar mijn aard ben ik erop uit God en mijn naaste te haten.' Iets waar we liever doof voor zijn. Oostindisch doof. Toch is Gods Woord hier duidelijk. Uit mijzelf haat ik God, verlaat ik Jezus en neem ik afscheid van de kerk. Uit onszelf minachten en beschadigen wij elkaar en vergiftigen we de gemeenschap. Dat gaat heel ver. Zeker als een persoonlijke belijdenis. Want de catechismus gebruikt zelfs het woordje 'ik'. Hoe kun je dat zeggen? Hoe leer je dit zeggen? Waarom zou je dit zeggen? De Heilige Geest kan helpen om ook dit te belijden.

'Ik ben uit op elk kwaad.' Heel bijzonder is de rust waarmee deze uitspraak wordt gedaan. Gortdroog klinkt het mij in de oren. Het is een constatering. Geen mitsen en maren. Geen maskers of verontschuldigen. Ronde en duidelijke taal. Hier spreekt iemand, die eerlijk in de spiegel heeft gekeken. 'Ik zie er niet uit, alles aan mij is smerig.' Maar je zegt het rustig. Je kijkt samen met Jezus Christus in deze spiegel. Anders zou er radeloosheid, paniek of hopeloosheid doorklinken in je stem. Hier klinkt het evenwicht dat je vindt in Christus. Alleen met het oog op Hem gericht kun je deze situatie onder ogen zien en eerlijk belijden.

'Naar mijn aard ben ik uit op elk kwaad'. Geen mens zegt dit van zichzelf. Ja misschien nog wel in een zielige toon. 'Ik ben ook maar slachtoffer van de zonde. Kan ik er wat aan doen, dat ik Gods wet niet houden kan.' Maar die toonsoort klinkt hier niet. Het is bij vol bewustzijn. Je neemt de volledige verantwoordelijkheid op zich. 'Ik ben geen slachtoffer van het kwaad, maar dader.' Daarvoor heeft God ook zijn wet gegeven. Gods geboden zijn geen zweep om elkaar te slaan. Het is de spiegel die mijn failliet laat zien. 'Naar mijn aard wil ik niet luisteren naar God'. Tot zo'n houding brengt de Heilige Geest een mens. De Geest richt je ogen steeds op Christus. Bij Hem zie ik wat ik heb aangericht.

'Ik ben geneigd te haten.' Dat is het tegenovergestelde van de eis van liefde die God stelt. Liefdeloosheid is het kenmerk van elke zonde. Ik schiet tekort in trouw, betrokkenheid, geduld en dienstbaarheid. Dat zegt ik met verdriet, maar niet wanhopig. Ik zeg dat met spijt, maar niet in zelfverwerping. In nederigheid maar niet zonder strijdlust. Met schaamte, maar niet zonder moed. Nieuwe moed en uitzicht door de Heilige Geest.

Als je eerlijk toegeeft dat je een zondaars-aard hebt, zou dat niet doorwerken in je leven? Zou het niet merkbaar zijn in een stuk bescheidenheid die je toont ten opzichte van je eigen verhalen? Zou het niet merkbaar zijn in de ruimte, liefde, begrip en respect die je toont ten opzichte van je naaste? Zou het niet merkbaar zijn in de manier waarop je over Jezus Christus spreekt als de Redder van je leven? Zo gaat de Heilige Geest met je aan het werk. Serieus kijken in de spiegel van Gods wet heeft een positief effect. Er komt ruimte voor een nieuwe levensstijl. Een nieuwe gehoorzaamheid. Een nieuwe wijsheid. Een nieuwe liefde. Je groeit naar het beeld van Christus.

Als je niet in Gods spiegel kijkt, zie je alles in de wereld verkeerd. Als je daar wel in kijkt, leer je het echte geluk kennen voor nu en voor de eeuwigheid. Want achter de spiegel besef je God de wetgever. In de spiegel zie je naast je Christus de wetgeleerde. En voor de spiegel merk je de Geest als wetsleraar.

Amen